

STUDIE GENEESKUNDE VOOR HET VOLK

**“MET VERPLICHT TELEWERK ALLEEN
ZULLEN WE HET VIRUS
OP DE WERKVLOER NIET VERSLAAN”**



Een nieuwe studie van Geneeskunde voor het Volk toont dat de werkvloer een belangrijke motor van de epidemie is en blijft. Veel positief geteste patiënten liepen hun besmetting op de werkplaats op. Opvallend is dat het bijna uitsluitend gaat om werk dat niet van op afstand kan gebeuren. Een beleid dat eenzijdig inzet op verplicht telewerk zal dan ook niet volstaan om het virus op de werkvloer klein te krijgen. De PVDA pleit voor bijkomende maatregelen om besmettingen op het werk te voorkomen en in geval van uitbraken daadkrachtiger op te treden.

Brononderzoek: werkvloer blijft belangrijke motor van de epidemie

De huisartsenpraktijken van Geneeskunde voor het Volk, ingeplant in grote steden in Vlaanderen, Wallonië en Brussel, voeren sinds een aantal maanden zelf brononderzoek uit bij hun patiënten. Hierbij brengen ze in het geval van een positieve test de hele keten van besmettingen in kaart, om te weten waar en hoe iemand precies besmet werd. Uit [een eerste analyse](#) van oktober 2020 bleek de werkvloer de belangrijkste bron van besmetting buitenshuis. De cijfers onderstreepten toen al het belang van dwingende maatregelen op de werkvloer om mensen veilig aan de slag te laten gaan.

Zes van de elf groepspraktijken van GHVH zetten dit brononderzoek voort (voor de periode van 2 november 2020 tot 6 februari 2021) en komen opnieuw met opvallende vaststellingen.

De werkvloer blijft een van de belangrijkste bronnen van besmetting buitenshuis. Maar vooral wanneer we kijken naar de aard van het werk, valt op dat het haast uitsluitend gaat over beroepen waar telewerk strikt onmogelijk is. Het gaat voornamelijk om zorgverleners, arbeiders en winkelbedienden voor wie het onmogelijk is om hun beroep van thuis uit te oefenen.

Dat ligt in lijn met de vaststellingen van het Belgische gezondheidsinstituut **Sciensano** voor het hele land (zie verder), maar de cijfers van de patiënten van Geneeskunde voor het Volk tonen hoe groot het overwicht van deze sectoren wel is: in 35 van de 36 positieve gevallen was telewerken strikt onmogelijk:

- 12 patiënten werken in de zorgsector (waarvan 7 in een woonzorgcentrum, 5 in een ziekenhuis);
- 11 patiënten zijn arbeider (in de haven, de auto-industrie, recyclagebedrijf of op de luchthaven);
- 3 patiënten werken in een grootwarenhuis;

- 5 patiënten werken in het onderwijs of de kinderopvang;
- 5 patiënten, ten slotte, zijn bedienden in diverse bedrijven (poetshulp, postbode, keukenmedewerker in een instelling, ...).

Ook Sciensano identificeert het werk als belangrijke motor van de epidemie in ons land. Zo'n [40 procent van de coronabesmettingen](#) vindt plaats op de werkvloer, en dit aandeel neemt de laatste tijd toe. Sciensano kijkt hierbij hoofdzakelijk naar die sectoren waar telewerk moeilijk of gewoon zelfs onmogelijk is, "*denk maar aan de vlees- en voedselverwerkende industrie, de bouw, de zorg, de politie en de schoonmaakdiensten*", licht [viroloog Steven Van Gucht](#) toe.

Je kan geen bedrijven poetsen van thuis uit

De getuigenissen van een aantal patiënten van Geneeskunde voor het Volk tonen inderdaad hoe telewerk in heel wat sectoren en bedrijven gewoon onmogelijk is. Je kan de rekken van de winkels niet van thuis uit vullen of de kassa bedienen, je kan geen bedrijven poetsen van thuis uit, je kan geen bagage afhandelen van thuis uit, je kan de band van het auto- of recyclagefabriek niet van thuis uit bedienen, je kan geen patiënten van thuis uit verzorgen. Heel veel mensen moeten dus nog dagelijks naar de werkvloer, en daar blijkt dat heel wat bedrijven niet in orde zijn met de coronamaatregelen. De veiligheid op de werkvloer laat nog al te vaak te wensen over.

- Ibrahim werkt als bagagist op de luchthaven van Zaventem. Bagage behandelen kan natuurlijk niet van thuis uit. Hij was een van de zeven collega's die besmet werden tijdens een clusteruitbraak op het werk. Hij vermoedt dat hij besmet geraakt is in de refter. Sinds een uitbraak in december 2020 zijn maximaal vijf personen toegelaten in de refter, maar het is soms moeilijk om zich daar aan te houden, zeker bij shiftwisselingen bijvoorbeeld. Overal op het werk is men verplicht het mondkapje te gebruiken en afstand te houden. Normaal gezien worden zij met busjes van de refter naar de vliegtuigen vervoerd, nu in coronatijden mag er slechts één persoon in het voertuig zitten, en die voertuigen worden telkens ontsmet. De maatregelen zijn niet altijd haalbaar: Bij grote drukte, als er veel vliegtuigen landen, is het niet altijd mogelijk de busjes te ontsmetten. Om losse vracht in te laden in een vliegtuig staat één persoon in de ruimte van het vliegtuig, een andere staat aan de laadklep en geeft de vracht door. Daar kan je geen 1,50 m afstand houden.
- Sarah werkt als zorgkundige in een rusthuis, ook zij raakte besmet op haar werk. Werk dat ze uiteraard onmogelijk van op afstand kan doen. Ze gebruikt de nodige beschermingsmiddelen, maar een persoon wassen en verzorgen en tegelijk afstand houden is onmogelijk. Toen ze zich ziek meldde, vroeg haar

werkgever een quarantaine-attest. Dat zou het rusthuis enkele dagen loon uitsparen maar voor haar zou het een verlies aan inkomen betekenen. Haar huisarts hield voet bij stuk en schreef een ziektebriefje voor haar ziekteperiode.

- Lars poetst via een onderaanneming al twintig jaar in een groot recyclagebedrijf. Als er uitbraken zijn in de fabriek, krijgen de arbeiders, zeker van de onderaannemingen, vaak de informatie pas veel te laat door. Zo kwam hij in het begin van de week 's morgens aan in een bepaalde afdeling van de fabriek om er te poetsen, maar stelde hij vast dat er zeer weinig volk aanwezig was op de werkvloer. Niemand hield hem echter op de hoogte. Een paar dagen later werd hij ziek en testte hij positief op COVID-19. Achteraf bleek dat men de week daarvoor al op de hoogte was van een uitbraak op de afdeling, maar dat niemand van het bedrijf de onderaanneming had ingelicht.

Deze getuigenissen tonen dat het virus niet iedereen in gelijke mate treft. Voor een groot deel van de mensen, is het gewoon onmogelijk om vanop afstand te werken. De werkende klasse die werkzaam is in de essentiële diensten en sectoren, zet nu al maanden haar gezondheid op het spel. Om zorg te dragen voor ons, maar ook om de economie in al haar gelederen toch maar op een zo hoog mogelijk ritme te laten draaien. In sommige grote bedrijven ligt het ritme van de productie opnieuw zo hoog, dat de veiligheid van de werknemers niet gegarandeerd kan worden.

Nog steeds zien we hoe economische belangen de bovenhand halen op de volksgezondheid. De situatie op heel wat werkplaatsen staat tot op vandaag in fel contrast met de strenge, ingrijpende maatregelen die in andere maatschappelijke domeinen genomen worden om daar de contacten tot een minimum te beperken. We denken aan de nog steeds geldende avondklok, de bubbel van 1 (knuffelcontact), de horeca die nog steeds gesloten is en het sociale en culturele leven dat nog altijd plat ligt. Het laatste overlegcomité besliste daarenboven dat ook de buitenbubbel weer een stuk kleiner werd.

Op de werkvloer ontbreken zulke ingrijpende maatregelen, alsof het virus stopt aan de poorten van de fabrieken en de grote bedrijven. In de helft van de gecontroleerde bedrijven worden overtredingen vastgesteld, maar vooral: 98% van de bedrijven komt er van af met een waarschuwing. Terwijl de bevolking bij de minste overtreding beboet wordt. Ook hier zijn de twee maten en twee gewichten moeilijk aanvaardbaar,

Met verplicht telewerk alleen gaan we het virus op de werkvloer niet verslaan

Premier De Croo, minister van Volksgezondheid Vandenbroucke en minister van Werk Dermagne kondigden aan de besmettingen op de werkvloer te willen terugdringen

door strenger toe te zien op de naleving van het [verplicht telewerk](#). Ook op de persconferentie na afloop van het Overlegcomité van 19 maart, waar een nieuwe lockdown afgekondigd werd, benadrukten de ministers nogmaals het belang van thuiswerk. Bovenstaande cijfers en getuigenissen tonen nochtans aan dat dit sowieso maar een deel van de oplossing kan zijn.

Snelteststrategie in plaats van chaotische testverdeling

Daarnaast biedt de overheid sinds kort de bedrijven de mogelijkheid om gratis sneltesten te bestellen tot 1 mei. Met als motto “wie eerst maalt, eerst graait”.

In plaats van dit chaotische paniekvoetbal, moet er dringend werk gemaakt worden van een doortastend testbeleid op de werkvloer, zowel in geval van uitbraken als preventief op plaatsen waar mensen fysiek moeten samenwerken. De bedrijfsgeneeskundige diensten moeten hiervoor duidelijke opdrachten krijgen en ondersteund worden. Alle bedrijven zouden een preventieve teststrategie moeten uitrollen voor de werknemers die niet kunnen telewerken. Tegelijk moet dit ook perspectief bieden om ook een terugkeer naar de werkvloer op termijn mogelijk te maken.

PVDA en Geneeskunde voor het Volk pleiten ervoor om dringend alles in het werk te stellen om het aantal besmettingen op de werkvloer terug te dringen. Hiervoor is het belangrijk om er preventief alles aan te doen om het risico op besmetting zo klein mogelijk te maken. Wanneer er toch besmettingen optreden, moet de ontwikkeling van clusters zoveel mogelijk vermeden worden. De bedrijven beschikken over de nodige middelen om alle mogelijke maatregelen te nemen die nodig zijn om de verspreiding van het virus in te dammen. Het gaat er vooral over om deze af te dwingen.

- **In eerste instantie moet het werk zelf aangepast worden:** meer pauzes, arbeidsduurverkorting, werken in bubbels, het werkritme verlagen, de werkplaats herinrichten ... De productiviteit moet ondergeschikt zijn aan de werkveiligheid. Eerst de mensen, niet de winst.
- **De Comités voor preventie en bescherming op het werk (CPBW) moeten verplicht betrokken worden** bij alle maatregelen op bedrijfsniveau. De comités zouden een bindend adviesrecht moeten krijgen om bijkomende maatregelen af te dwingen in functie van de specifieke behoeften op de werkvloer. De werknemersvertegenwoordigers weten het best wat op de werkvloer nodig is om de risico's maximaal te beperken
- **Duidelijke en dwingende procedures zijn onontbeerlijk in geval van een clusterbesmetting in het bedrijf.** Zodra een werknemer met symptomen

opduikt of een besmetting voorvalt, telt elk uur. Nu gaat vaak veel tijd verloren en stuurt men de werknemer naar huis zonder maatregelen te nemen. In geval van een cluster moet de werkgever de verantwoordelijkheid van de testing op zich nemen. De testing moet goed gestructureerd verlopen, op het bedrijf, in veilige omstandigheden. De bedrijfsarts en mobiele testeenheden kunnen daarvoor instaan. Elk bedrijf moet een duidelijk uitbraakplan hebben dat zowel quarantaine als testen inhoud

- **Bedrijven moeten een preventieve teststrategie op poten zetten** op basis van een risicoanalyse. Dit voor mensen die niet kunnen telewerken en in een tweede fase om het telewerk te kunnen verminderen.
- **De controles en sancties moeten versterkt worden** voor bedrijven die de beschermingsmaatregelen niet respecteren. Daarvoor is een uitbreiding van het aantal inspecteurs bij de dienst Toezicht Welzijn op het Werk nodig. Zonder controles en sancties werkt geen enkele maatregel.
- **100% inkomensbehoud bij quarantaine**, zodat mensen niet meer moeten kiezen tussen hun gezondheid en hun inkomen. Werknemers hebben het steeds moeilijker om de quarantaine in geval van hoogrisicocontact te respecteren door het inkomensverlies dat ermee gepaard gaat. We horen ook nog steeds getuigenissen van patiënten die door hun werkgever onder druk gezet worden om toch maar te komen werken en de quarantaine niet te respecteren.
- **Een moratorium op ontslagen tijdens deze crisis**, zodat mensen niet langer het risico lopen hun job te verliezen. Dit moratorium moet ook bijzondere bescherming bieden aan interimers en preciaire statuten.